

Upozorňujeme, že výchozí [de](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Swipe to change

[němčina](#)

Vnitrostátní právní předpisy

Německo

Tato stránka poskytuje informace o právním systému v Německu.

Do jazyka, který máte právě nastavený, úřední překlad neexistuje.

Zde je k dispozici strojový překlad. Upozorňujeme, že má pouze orientační charakter. Provozovatel těchto stránek odmítá právní odpovědnost za kvalitu tohoto strojového překladu.

-----čeština-----bulharštinašpanělštinadánštinaestonštinařečtinaangličtinafrancouzštinachorvatštinaitalštinilotyština
litevština maďarština maltština nizozemština polština portugalština rumunština slovenština slovinština finština švédština

Spolková republika Německo je demokratický, spolkový a sociální ústavní stát. Společně se základními právy tvoří principy demokratického, spolkového a sociálního právního státu nedotknutelné jádro německé ústavy, jejíž dodržování zaručuje Spolkový ústavní soud.

Prameny práva

Základem všech pramenů práva je německá ústava, která je obsažena v Základním zákoně Spolkové republiky Německo (**Grundgesetz**), který stanoví základní strukturu a hlavní strukturální principy státu a jeho nejvyšší **orgány** definuje zásady, podle nichž se provádějí volby do Spolkového sněmu (německý spolkový parlament - Bundestag) zajišťuje základní rámec postavení a práv svobodně zvolených členů Spolkového sněmu v hlavních rysech popisuje organizaci a způsob provádění činnosti Spolkového sněmu.

Druhy právních nástrojů – popis

Hlavními **písemnými prameny** německého vnitrostátního práva jsou ústava, zákony, vyhlášky a statuty. Dále existují **prameny nepsaného práva**, kam patří všeobecné zásady zakotvené v mezinárodním právu, zvykovém právu a judikatuře (především rozhodnutích Spolkového ústavního soudu).

Německo je spolkovým státem sestávajícím z 16 spolkových zemí (Länder). Proto zde existují **spolkové zákony**, které platí na celém území Spolkové republiky Německo, a **zemské zákony**, jejichž platnost se vztahuje pouze na příslušnou spolkovou zemi. Každá země má svou vlastní ústavu a v právním rámci daném Základním zákonem také pravomoc přijímat zákony, vyhlášky a statuty.

Zákonodárné kompetence spolku a spolkových zemí jsou podrobně upraveny Základním zákonem. Jeho články 71 až 74 vymezují zákonodárné pravomoci spolku. Ve všech ostatních případech jsou příslušné jednotlivé spolkové země.

Výhradní zákonodárná moc spolku

V oblastech podléhajících výhradní zákonodárné pravomoci spolku je v kompetenci spolkových zemí pouze přijímat právní předpisy v případech, kde je k tomu některý spolkový zákon výslovně zmocňuje (článek 71 Základního zákona).

Podle článku 73 Základního zákona má spolek výhradní zákonodárné pravomoci (mimo jiné) v následujících **oblastech**: zahraniční politiky, obrany (včetně ochrany civilního obyvatelstva), státního občanství, svobody pohybu, pasů, registrace místa pobytu a průkazů totožnosti, přistěhovalectví, vycestování a vydávání stíhaných osob, měny a monetární politiky, jednoty celního a obchodního prostoru, letecké dopravy, spolupráce mezi spolkem a spolkovými zeměmi v oblasti práce kriminální policie a práva o zbraních a výbušninách.

Souběžné zákonodárné pravomoci

V oblastech podléhajících souběžné zákonodárné pravomoci mají země právo přijímat právní předpisy pouze v takové míře, v níž spolek neuplatňuje svoji zákonodárnou pravomoc v téže oblasti (článek 72 Základního zákona). Právní **oblasti** podléhající souběžné zákonodárné pravomoci zahrnují občanské a trestní právo, právo týkající se silničního provozu, jakož i právo o sdružování, právo týkající se pobytu a usazování cizích státních příslušníků, hospodářské právo, pracovní právo a určité aspekty ochrany spotřebitelů. S ohledem na určité oblasti uvedené v článku 74 Základního zákona spadající do oblasti souběžné zákonodárné moci, má spolek právo přijímat právní předpisy pouze v takové míře, v níž nastolení ekvivalentních životních podmínek na území celého spolku nebo potřeba zachování právní či ekonomické jednoty státu vyžadují v celostátním zájmu zákonnou úpravu na úrovni spolku.

Právní předpisy jednotlivých zemí se nesmí dostat do rozporu se spolkovými zákony. Článek 31 Základního zákona stanoví, že „**Spolkový zákon má přednost před zemskými zákony**“. Tato zásada platí bez ohledu na hierarchickou úroveň kolidujících právních norem, takže například spolková vyhláška bude mít vyšší platnost než ústava dané země.

Hierarchie právních norem

Základní zákon stojí v hierarchii vnitrostátních právních norem nejvýše. Je nadřazen všem ostatním pramenům vnitrostátního práva a jakožto ústava tvoří základ celého německého právního řádu. Každé právní ustanovení, které je v Německu přijato, musí být slučitelné se Základním zákonem jak po formální, tak i věcné stránce. Za tímto účelem článek 20 odst. 3 Základního zákona stanoví, že zákonodárná moc je vázána ústavním pořádkem, a moc výkonná a soudní právem a spravedlností. Nadto jsou zákonodárná, výkonná a soudní moc zejména vázány základními právy stanovenými články 1 až 19 Základního zákona, jež jsou přímo použitelným právem (čl. 1 odst. 3). **Přednost Základního zákona** je pak konečně garantována Spolkovým ústavním soudem.

Článek 79 odst. 2 stanoví, že Základní zákon může být **pozměněn** pouze dvoutřetinovou většinou členů Spolkového sněmu a dvoutřetinovou většinou hlasů ve Spolkové radě (Bundesrat), která je orgánem, jehož prostřednictvím se země podílí na legislativním procesu a správě spolku, a dále ve věcech souvisejících s Evropskou unií. Určité zásadní prvky Základního zákona – tj. rozdělení spolku na země, jejich podstatná účast na legislativním procesu a zásady stanovené v článcích 1 a 20 – pak nesmí být pozměňovány vůbec (Článek 79 odst. 3).

Všeobecná pravidla **mezinárodního práva** se svou právní silou řadí za Ústavu, avšak před zákony spolku a zemí. Základní zákon výslovně stanoví, že tato základní pravidla tvoří nedílnou součást spolkového práva, že před spolkovými zákony mají přednost a že přímo zakládají práva a povinnosti pro obyvatele

spolkového území (článek 25). Tato všeobecná pravidla mezinárodního práva s právním dopadem na jednotlivce (tj. nejde o pravidla vztahující se pouze na stát) zahrnují například záruku vhodné formy právní ochrany cizinců nebo „zvláštního pravidla“, podle něhož trestní řízení podléhá podmínkám pro povolení vydání stíhané osoby, které platí ve vydávajícím cizím státě.

Zákony jsou podřazeny ústavě. Zákonodárné pravomoci spolku vůči zemím jsou podrobně upraveny v Základním zákonu (články 71 až 74). Zákony přijímá Spolkový sněm společně se Spolkovou radou. Návrhy zákonů může v **Spolkového sněmu** předkládat spolková vláda, Spolková rada, poslanecký klub nebo 5 % členů parlamentu. Základní zákon určuje případy, v nichž je pro konečné přijetí zákona Spolkovým sněmem nutný souhlas **Spolkové rady** (v současnosti je to – podle statistik zveřejněných **Spolkovou radou** (Bundesrat) na jejích internetových stránkách – asi 45 % veškerých zákonů). Pokud jde o další zákony přijímané Spolkovým sněmem, Spolková rada může pouze vznést námitku proti zákonu přijatému Spolkovým sněmem, kterou může Spolkový sněm následně odmítnout. Tam, kde se názory Spolkového sněmu a Spolkové rady liší, může být svolán společný výbor pro konzultaci navrhovaných zákonů (takzvaný Mediační výbor), který je složen ze stejného počtu členů Spolkového sněmu a Spolkové rady (v současnosti jej tvoří 16 členů z každé komory). Úkolem Mediačního výboru je připravovat návrhy k dosažení jednoty, i když sám nemůže rozhodovat jménem Spolkového sněmu a Spolkové rady.

Vyhlášky jsou podřízeny zákonům a může je vydávat spolková vláda, spolkový ministr nebo zemské vlády. **Statuty** se řadí pod vyhlášky a může je vydávat samosprávný celek veřejného práva – např. obec.

Institucionální rámec

Instituce, které přijímají právní předpisy

Zákonodárnou moc mají ve Spolkové republice Německo parlamenty. Proto je nejdůležitějším zákonodárným orgánem Spolkový sněm (Bundestag). Ten přijímá – za účasti Spolkové rady (Bundesrat) všechny zákony, které spadají do oblasti působnosti spolku.

Spolková rada, spolková vláda a poslanci a poslanecké kluby Spolkového sněmu mají právo předkládat ve Spolkovém sněmu **návrhy** nových zákonů nebo pozměňovacích zákonů. O těchto návrzích se v parlamentu vedou debaty a porady a hlasuje podle přesně stanoveného postupu.

V rámci federálního státního systému Německa vykonávají spolkové země značnou část pravomocí státu, a proto se Spolková rada také podílí na legislativním procesu. **Všechny zákony jsou předkládány Spolkové radě ke schválení** a může dokonce – v závislosti na charakteru navrhovaných právních předpisů – vyvolat zamítnutí některých návrhů.

Další informace obsahují internetové stránky **Spolkový sněm** (Bundestag).

Legislativní proces

Způsob schvalování právních předpisů

Většinu návrhů resp. bodů k projednání připravuje spolková vláda. Jakožto centrální úroveň výkonné moci má nejvíce zkušeností s prováděním legislativy a bezprostřední znalost toho, kde jsou v praxi potřebná nová zákonná úpravy.

Vedle spolkové vlády však mají právo **předkládat návrhy zákonů**, také Spolková rada a poslanci německého Spolkového sněmu.

Podněty předkládané spolkovou vládou nebo Spolkovou radou

Pokud si spolková vláda přeje pozměnit nebo zavést zákon, spolkový kancléř musí příslušný návrh nejdříve konzultovat se **Spolkovou radou**.

Spolková rada má pak zpravidla lhůtu 6 týdnů na to, aby k návrhu zákona odevzdala své připomínky, na něž pak vláda může odpovědět písemným vyjádřením. Spolkový kancléř poté návrh zákona opatřený připomínkami Spolkové rady předá Spolkovému sněmu. Jedinou výjimkou z tohoto postupu je **návrh rozpočtového zákona**, který se předává zároveň Spolkové radě a Spolkovému sněmu.

Podobný postup se použije, jsou-li zákonodárné iniciativy předkládány Spolkovou radou. Poté, co většina členů Spolkové rady hlasovala pro přijetí návrhu zákona, posílá se návrh nejprve spolkové vládě, která k němu připojí své připomínky, zpravidla do 6 týdnů, a následně jej předává Spolkovému sněmu.

Podněty předkládané poslanci Spolkového sněmu

Návrhy zákonů mohou být také iniciovány poslanci Spolkového sněmu, přičemž musí mít podporu buď **alespoň jednoho poslaneckého klubu**, nebo **minimálně 5 % členů Spolkového sněmu**.

Návrhy zákonů iniciované tímto způsobem nemusí být nejprve předkládány Spolkové radě. Z tohoto důvodu vláda někdy dojedná, aby mimořádně **naléhavé návrhy zákonů** byly ve Spolkovém sněmu předkládány poslaneckými kluby.

Rozesílání tiskových materiálů

Než může být návrh zákona projednán ve Spolkovém sněmu, musí být nejprve předán předsedovi Spolkového sněmu a poté zaevidován a vytisknut úřadem. Následně je návrh rozeslán všem členům Spolkového sněmu a Spolkové rady a spolkovým ministerstvům jakožto tiskový materiál Spolkového sněmu. Jakmile byl návrh zákona zařazen na **program jednání plenární schůze**, skončila tím první fáze jeho schvalování: nyní může být **oficiálně předložen** k veřejnému projednání ve Spolkovém sněmu.

Trojí čtení na plenární schůzi

Návrhy zákonů jsou zpravidla v plénu Spolkového sněmu projednávány třikrát – tyto rozpravy jsou nazývány čtením.

Během prvního čtení se debatuje pouze o tom, zda byl odsouhlasen Radou starších (tj. zvláštním výkonným orgánem Spolkového sněmu), nebo jde o požadavek některého poslaneckého klubu. Toto se většinou děje v případech, kdy legislativní projekty mají mimořádně kontroverzní charakter nebo jsou předmětem zvláštního zájmu veřejnosti.

Hlavním cílem prvního čtení je **určit jeden nebo několik výborů**, které návrh zákona projednají a připraví pro druhé čtení. To se provádí na základě doporučení Rady starších.

Je-li přiděleno několik výborů, jednomu z nich je svěřena celková odpovědnost za projednávání daného bodu, přičemž také zodpovídá za postup schvalování. Ostatní výbory mají poradní funkci.

Legislativní činnost výborů

Konkrétní práce na právních předpisech probíhá ve stálých výborech, v nichž jsou zastoupeni členové všech poslaneckých klubů. Členové výborů se seznámí s materiálem a debatují o něm na svých jednáních. Mohou si také pozvat experty a zástupce zájmových skupin na veřejná slyšení.

Souběžně s prací probíhající ve výborech vytvoří poslanecké kluby **pracovní skupiny**, v nichž zkoumají otázky související s návrhem a formulují k nim vlastní stanoviska.

Není nijak neobvyklé, když ve výborech dojde k překlenutí rozdílů mezi jednotlivými poslaneckými kluby. Úprava většiny návrhů zákonů je větší či menší měrou výsledkem spolupráce mezi vládními a opozičními poslaneckými kluby.

Po ukončení debat výbor, který nese za návrh zákona celkovou zodpovědnost, **předloží plénu zprávu** o průběhu a závěrech rokování. Rozhodnutí, které doporučí, se stane základem pro druhé čtení, které se nyní koná na plenární schůzi.

Rozprava v druhém čtení

Před druhým čtením všichni poslanci Spolkového sněmu obdrží výtisk zveřejněného **doporučení rozhodnutí**, a jsou tedy dobře připraveni na rozpravu.

Poslanecké kluby rovněž znovu koordinují svá stanoviska na interních jednáních před zahájením této rozpravy, tak aby mohly při veřejném druhém čtení představit sjednocené stanovisko.

Po všeobecné rozpravě mohou být všechna ustanovení zahrnutá v návrhu zákona zvážena jednotlivě. Zpravidla však plenární schůze přejde přímo k hlasování o návrhu zákona jako celku.

Kterýkoli člen Spolkového sněmu může předložit **pozměňovací návrhy**, o nichž se pak na plenární schůzi okamžitě jedná. Pokud plenum pozměňovací návrhy přijme, nová verze návrhu zákona musí být nejprve vytisknuta a rozeslána. Tento postup je však možné se souhlasem dvou třetin přítomných poslanců zkrátit. Tím je umožněno okamžitě zahájit třetí čtení.

Hlasování v třetím čtení

Další rozprava se koná během třetího čtení pouze v případě, že o to požádá některý poslanecký klub nebo alespoň 5 % poslanců Spolkového sněmu.

V této fázi již pozměňovací návrhy nemohou předkládat jednotliví poslanci, může tak učinit pouze jeden z poslaneckých klubů nebo 5 % členů Spolkového sněmu. Navíc je možné pozměňovací návrhy předkládat pouze ke změnám přijatým během druhého čtení.

Konečné hlasování se koná na konci třetího čtení. Když předseda Spolkového sněmu požádá o hlasy pro přijetí návrhu a proti jeho přijetí a zeptá se, kolik poslanců se zdrželo hlasování, poslanci odpovídají povstáním z křesel.

Jakmile návrh zákona získal potřebnou většinu v plenárním zasedání Spolkového sněmu, je předán Spolkové radě jako zákon.

Souhlas Spolkové rady

Prostřednictvím Spolkové rady se spolkové země podílí na tvorbě každého zákona. V tomto ohledu jsou práva účasti Spolkové rady na zákonodárném procesu přesně definována.

Spolková rada nesmí provádět změny v zákoně přijatém Spolkovým sněmem. Pokud však se zákonem nevysloví souhlas, může žádat svolání **Mediačního výboru**. Mediační výbor tvoří rovný počet členů Spolkového sněmu a Spolkové rady.

U návrhů některých zákonů je souhlas Spolkové rady povinnou podmínkou. Jedná se například o zákony, které ovlivňují finanční prostředky a správní kompetence spolkových zemí.

Pokud jde o zákony, proti nimž Spolková rada může vznést námitku, Spolkový sněm může takový zákon uvést v platnost, i když na něm nebylo v Mediačním výboru dosaženo shody. K tomu je však nutné další hlasování, v němž Spolkový sněm zákon přijme absolutní většinou.

Nabytí účinnosti

Poté, co byl návrh zákona schválen Spolkovým sněmem a Spolkovou radou, musí projít řadou dalších fází, než může nabytí účinnosti.

Zákon, který byl přijat, je nejprve vytištěn a předložen **spolkovému kancléři a příslušnému spolkovému ministři**, kteří jej **kontrasignují**.

Poté zákon obdrží spolkový prezident, který jej stvrdí svým podpisem. Přezkoumá, zda byl zákon přijat **v souladu s ústavou** a neobsahuje-li zjevná a závažná porušení Základního zákona. Po provedení této kontroly spolkový prezident zákon podepíše a nařídí, aby byl vydán ve Spolkovém věstníku zákonů (

Bundesgesetzblatt).

Tímto okamžikem je zákon vyhlášen. Pokud by v zákonu nebylo uvedeno konkrétní datum nabytí jeho účinnosti, stane se účinným čtrnáctý den poté, co byl vydán Spolkový věstník zákonů, který jej obsahuje.

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách německého parlamentu ([Spolkový sněm](#), Bundestag).

Databáze právních předpisů

Spolkové ministerstvo spravedlnosti poskytuje ve své německé databázi právních předpisů, nazvané **JURIS**, k dispozici spolkové právo v aktuálním a historickém znění. Poskytovány jsou také texty zákonů, které byly již sice vyhlášeny, ale zatím nevstoupily v účinnost.

Rovněž obsahuje **Smlouvu o sjednocení** a nařízení bývalé NDR, která ve Spolkové republice Německo stále platí.

Právo spolkových zemí je zde uváděno v kompletní a aktuální verzi.

Některé sbírky zákonů jsou k dispozici také v angličtině, například

[Občanský zákoník](#) (BGB)

[Trestní zákoník](#) (StGB)

části [Uvozujícího zákona občanského zákoníku](#) (EGBGB).

Přístup do databáze **není zdarma**.

Dvě právní databáze, které obsahují téměř veškeré současné spolkové právo (včetně zákonných vyhlášek), jsou bezplatně k dispozici pro zájemce z řad občanů na stránkách Gesetze im Internet ([Zákony na internetu](#)) a stránkách [Spolkového ministerstva spravedlnosti](#) (Bundesministerium der Justiz). Obě databáze jsou poskytovány k dispozici zdarma Spolkovým ministerstvem spravedlnosti společně s Juris GmbH.

Vedle toho Spolkové ministerstvo vnitra (Bundesministerium des Innern) – ve spolupráci s Juris GmbH – založilo Datenbank für die Veröffentlichung von Verwaltungsvorschriften ([Databázi správních předpisů](#))

Související odkazy

[Německá spolková vláda](#)

[Zveřejnění správních předpisů](#)

[Uvozující zákon občanského zákoníku](#)

[Trestní zákoník](#)

[Občanský zákoník](#)

[Spolkový sněm](#)

[Orgány](#)

Poslední aktualizace: 20/02/2013

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.